

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי הרוח
בית הספר למדעי התרבות ע"ש שירלי ולזלי פורטר
 Tel Aviv University / Faculty of Humanities
 The Shirley and Leslie Porter School of Cultural Studies

שאלות ותשובות בנושא הדוקטוראט

הבהרה

"שאלות ותשובות" אלה הן לקט המבוסס על שאלות נפוצות. בכל מקרה של ספק, מחייבים **תקנוני האוניברסיטה והנחיות הועדה לתלמידי המחקר של בית הספר למדעי התרבות. במסמך זה, השימוש בלשון זכר מתייחס גם ללשון נקבה, ולהפך.**

11. אין לי יכולת לממן את לימודי. האם אוכל לקבל מילגה לביצוע המחקר לקראת הדוקטוראט?	1. אני מעוניין ללמוד לתואר השלישי ולכתוב עבודת דוקטור. מה עלי לעשות?
12. קיבלתי את הסכמתו של חבר סגל בכיר לשמש מנחה לדוקטוראט. מה עלי לעשות?	2. מה הם בעצם "לימודי התואר השלישי / לימודי הדוקטוראט"?
13. איך נרשמים לדוקטוראט?	3. אני עומד בדרישות להירשם ללימודי דוקטוראט, ואני מעוניין לכתוב עבודת דוקטור בבית הספר למדעי התרבות. מה עלי לעשות?
14. כמה זמן נמשכים לימודי הדוקטוראט?	4. אינני עומד במלוא הדרישות להירשם ללימודי הדוקטוראט. יש לי תואר שני ללא עבודת גמר. האם אוכל בכל זאת להירשם ללימודי הדוקטוראט?
15. מה הוא סדר הלימודים? מהו "שלב א" ומהו "שלב ב"?	5. האם אוכל להירשם ללימודי דוקטוראט ורק אז להחליט על איזה נושא לעבוד ובהנחייתו של מי?
16. איך כותבים הצעת מחקר?	6. איך אוכל לדעת לאיזה אדם כדאי לפנות כדי שינחה אותי בדוקטוראט?
17. האם יש לבית הספר למדעי התרבות הנחיות לגבי שיטת המחקר?	7. איך פונים לחברי סגל בבקשה לקבל הנחיה לדוקטוראט?
18. מי בודק את הצעת המחקר ומהו תהליך האישור של ההצעה?	8. מי רשאי להנחות עבודות דוקטור?
19. מה קורה אם אין מאשרים את הצעת המחקר?	9. האם חייב חבר סגל בכיר לשמש מנחה למי שנרשם להיות תלמיד מחקר?
20. מה אורכה של עבודת הדוקטור?	10. יש לי רעיון כללי, ומושג כללי על תחום המחקר המעניין אותי, אבל אין לי עוד נושא ברור ומוגדר.
21. מי שופט את עבודת הדוקטור ומהו תהליך אישורה?	
22. האם ניתן לעבודה ציון?	
23. שמעתי שיש מסלול ישיר לדוקטוראט, המאפשר להמשיך לתואר השלישי בדילוג על התואר השני. איך אוכל להתקבל למסלול זה?	

תשובות	שאלות
<p>רשאים להירשם ללימודי התואר השלישי ("דוקטוראט") מי שיש להם תואר שני ("מוסמך אוניברסיטה") בציון משוקלל של 85 לפחות וכתבו עבודת גמר שציונה הוא 85 לפחות.</p> <p>אם סיימתם את התואר השני ללא עבודת גמר, תוכלו להירשם, אם קיבלתם את הסכמתו של חבר סגל בכיר לשמש לכם מנחה, במעמד מיוחד של "מועמד לתלמיד מחקר". לפרטים יש לקרוא את המסמך "מועמד לתלמיד מחקר" בכתובת הבאה: http://www.tau.ac.il/acad-sec/phd/moamad.pdf</p> <p>אם אין לכם עדיין לא נושא לדוקטוראט ולא מנחה, תוכלו להירשם במרכז למרשם לקורסים ספציפיים. רישום זה יאפשר לכם להשתמש בשירותי הספרייה והתקשורת האלקטרונית, ולהתייעץ עם מנחים אפשריים.</p> <p>אם כבר קיבלתם את הסכמתו של מנחה לשמש מנחה לדוקטוראט שלכם, תוכלו להירשם במעמד של "תלמיד מחקר שלב א".</p> <p>אין אפשרות להירשם בלי קבלת הסכמה מפורשת (בכתב) של חבר סגל בכיר לשמש מנחה לעבודת הדוקטור.</p>	<p>1. אני מעוניין ללמוד לתואר השלישי ולכתוב עבודת דוקטור. מה עלי לעשות?</p>
<p>בשיטה הנהוגה בישראל אין לימודים מובנים לתואר השלישי בדומה ללימודים לתואר הראשון ולתואר השני. במסגרת הלימודים חייב כל תלמיד לשמוע קורסים בהיקף של 8 ש"ס, בנושאים הרלבנטיים לנושא הדוקטוראט.</p> <p>עם זאת, רשאי המנחה להטיל על התלמיד מכסה של לימודי השלמה מעבר להיקף הנ"ל בהיקף שיקבע בהתאם לצורך, במיוחד אם התלמיד בא מתחום שאינו התחום שבו הוא מתעתד לכתוב את הדוקטוראט.</p> <p>בכל מקרה, עיקר הלימודים הוא ביצוע המחקר שבעקבותיו נכתבת עבודת הדוקטור.</p>	<p>2. מה הם בעצם "לימודי התואר השלישי / לימודי הדוקטוראט"?</p>
<p>עליך לחפש מנחה או מנחים, ולקבל את הסכמתם. אם הם חברים בבית הספר למדעי התרבות, סביר שיעדיפו שתירשם בבית ספר זה. להנחיות על הרישום ראה להלן (נא להקיש כאן).</p>	<p>3. אני עומד בדרישות להירשם ללימודי דוקטוראט, ואני מעוניין לכתוב עבודת דוקטור בבית הספר למדעי התרבות. מה עלי לעשות?</p>

<p>תוכל להגיש בקשה להירשם כמועמד לתלמיד מחקר ("סימול 60") בתנאים הבאים:</p> <p>[1] אם סיימת את התואר השני בציון משוקלל של 85 לפחות, במוסד המוכר על ידי אוניברסיטת תל-אביב לצורך קבלה לתואר השלישי.</p> <p>[2] אם קיבלת את הסכמתו של חבר סגל, הרשאי להנחות עבודת דוקטור, להיות המנחה שלך.</p> <p>בקשתך תובא לדיון הועדה לתלמידי המחקר של בית הספר למדעי התרבות. אם בקשתך תאושר, יהיה עליך לכתוב עבודה מקבילה לעבודת גמר לתואר השני וללמוד לצורך השלמה בקורסים לפי הנחיות המנחה, לרבות קבלת אישור ברמת "פטור" על ידיעת שפה זרה נוספת, כנדרש במדעי הרוח. יהיה עליך לסיים לימודים אלה בציון המינימאלי שתקבע הועדה.</p> <p>לפרטים נוספים נא לקרוא את המסמך "מועמד לתלמיד מחקר".</p> <p>לאחר סיום חובות אלה, אם עמדת בכל הדרישות וקיבלת ציון 85 לפחות על העבודה, ואם המנחה המיועד יאשר שהוא מוכן להמשיך להנחותך לדוקטוראט, תדון הועדה בהעברתך למעמד של "תלמיד מחקר שלב א'".</p> <p>שים לב: העברתך למעמד של "תלמיד מחקר שלב א'" מותנית בכך שהמנחה יחדש את הסכמתו להיות המנחה לעבודת הדוקטור שלך, אלא אם כן הסכים מנחה אחר לקבל את ההנחה במקומו.</p>	<p>4. אינני עומד במלוא הדרישות להירשם ללימודי הדוקטוראט. יש לי תואר שני ללא עבודת גמר. האם אוכל בכל זאת להירשם ללימודי הדוקטוראט?</p>
<p>אם עדיין אין לכם נושא לדוקטוראט ולא מנחה, תוכלו להירשם במרכז למרשם לקורסים ספציפיים. רישום זה יאפשר לכם להשתמש בשירותי הספרייה והתקשורת האלקטרונית, ולהתייעץ עם מנחים אפשריים.</p> <p>עם זאת, עליכם להביא בחשבון גם את האפשרות שלא תצליחו למצוא מנחה.</p> <p>לכן, מומלץ מאוד להקדיש לשלב הכנה זה זמן קצר ככל האפשר ולהשקיע את רובו במציאת מנחה מתאים.</p>	<p>5. האם אוכל להירשם ללימודי דוקטוראט ורק אז להחליט על איזה נושא לעבוד ובהנחייתו של מי?</p>
<p>בדרך כלל מקובל בעולם, שמחפשים מנחה לפי עבודתו ולפי תחומי התמחותו. הדרך המומלצת היא לסרוק את מצאי האנשים במחלקות הרלבנטיות השונות, לבדוק מי נראה לך הקרוב ביותר לענייניך, לקרוא עבודות של חברי הסגל הנראים מתאימים, לבקר בקורסים שלהם, ולקרוא עבודות שנכתבו בהדרכתם.</p> <p>בעידן האינטרנט, ניתן במקרים רבים גם לחפש מנחים פוטנציאליים באתרי האינטרנט. פרסומים של החוקר, קורסים שלימד, עבודות תלמידים שהנחה – כל אלה יכולים לתת מושג על תחום עבודתו ועל הנושאים העשויים לעניין אותו. עם זאת, יש חוקרים שעדיין אין עליהם חומר רב באינטרנט, ויש לחפש עליהם חומר בספריות – בספרים ובכתבי עת.</p>	<p>6. איך אוכל לדעת לאיזה אדם כדאי לפנות כדי שינחה אותי בדוקטוראט?</p>

<p>רצוי מאוד לשלוח לכל אדם שמבקשים לשוחח אתו על אפשרות הנחיה מכתב בקשה קצר, בצירוף עמוד אחד ובו תקציר של הצעה, ובמצורף – רשימה ביבליוגרפית קצרה. תיאור אוטוביוגרפי קצר (רקע אישי ולימודי) יכולים לסייע למנחה הפוטנציאלי לראות מה חייב יהיה אולי הפונה להשלים בכדי שיוכל לעבוד בתחום מסוים שהמנחה עוסק בו או מתעניין בו מספיק כדי להנחות בו עבודת מחקר.</p>	<p>7. איך פונים לחברי סגל בבקשה לקבל הנחיה לדוקטוראט?</p>
<p>יש שפונים לחברי סגל שונים בלי שביררו תחילה דבר על הדיוקן המחקרי שלהם, אלא רק מפני שהם חברים במחלקה מסוימת. מאוד לא יעיל לפנות למנחה פוטנציאלי בלי לדעת דבר על עבודתו, מפני שאז סביר שלא תימצא לשון משותפת עמו.</p>	
<p>רשאי להנחות כל חבר הסגל הקבוע באוניברסיטה, מדרגת מרצה בכיר ומעלה.</p>	<p>8. מי רשאי להנחות עבודות דוקטור?</p>
<p>לא, אין כל התחייבות של חבר סגל בכיר כלשהו להנחות כל אדם שהוא. הסכמת איש הסגל להנחות מבוססת רק על הידברות ושכנוע.</p>	<p>9. האם חייב חבר סגל בכיר לשמש מנחה למי שנרשם להיות תלמיד מחקר?</p>
<p>"רעיון כללי ומושג כללי" הם נקודות התחלה טובות. צריך אפוא לנסות לאתר את המנחה הפוטנציאלי, בהתאם לתחום עיסוקיו או הידע שלו, המתאים לרעיון כללי זה. אם המנחה הפוטנציאלי יחשוב שהרעיון הכללי מבטיח, יתחיל משא ומתן אינטלקטואלי על קידומו ופיתוחו בכיוון של מחקר קונקרטי ואפשרי.</p>	<p>10. יש לי רעיון כללי, ומושג כללי על תחום המחקר המעניין אותי, אבל אין לי עוד נושא ברור ומוגדר.</p>
<p>הגישוש והחיפוש אחר נושא מחקר קונקרטי, ותהליך בנייתו ההמשגתית והמחקרית, הם צעדים רגילים וחיוביים לגבי כל מחקר. במקרה של מחקר מונחה לעבודת הדוקטור, המשימה הראשונה המוטלת על המנחה היא לקיים דיונים עם המועמד על גיבוש המחקר. אבל התנאי הראשוני לכך שדיונים כאלה יוכלו להתקיים הוא, שהמנחה יגלה עניין ברעיון הכללי ובתחום המחקר המוצע.</p>	
<p>אוניברסיטת תל-אביב מציעה מספר לא גדול של מלגות קיום לתלמידי המחקר שלה. ובנוסף, מוצעות מלגות מגורמים חיצוניים, לפעמים בהתאם לדרישות ייחודיות. בכל שנה מוצעות לתלמידי ביה"ס מלגות אחדות כאלה, והן ניתנות על בסיס תחרותי. פרטים נוספים אפשר לראות באתר של המדור לתלמידי המחקר במזכירות האקדמית: נא להקיש כאן.</p>	<p>11. אין לי יכולת לממן את לימודי. האם אוכל לקבל מילגה לביצוע המחקר לקראת הדוקטוראט?</p>
<p>אתה רשאי להירשם לתואר השלישי במזכירות בית הספר למדעי התרבות. ראה פרטים בתשובה לשאלה מס' 13.</p>	<p>12. קיבלתי את הסכמתו של חבר סגל בכיר לשמש מנחה</p>

<p>הליך זה חל גם במקרה שכבר נרשמת במעמד של "מועמד למועמד לתלמיד מחקר". במקרה כזה עליך לעבור למעמד של "תלמיד מחקר שלב א", באותו האופן.</p>	<p>לדוקטוראט. מה עלי לעשות?</p>
<p>[1] יש למלא את טופס הרישום הפנימי הנמצא באתר בית-הספר ולהחתיים עליו את המנחה או את המנחים. חתימת המנחה פירושה הסכמתו להנחות אתכם בעבודת המחקר.</p> <p>שימו לב: התלמיד החותם על הטופס מאשר בחתימתו שקרא והבין את תקנות התואר השלישי כפי שהן מנוסחות בתקנון האוניברסיטה ובהנחיות בית הספר למדעי התרבות. חתימה זו היא מחייבת ובאה להסיר מחלוקות.</p> <p>[2] עם הטופס יש לגשת למזכירות בית-הספר ולמלא טופס רשמי נוסף.</p> <p>[3] יש להביא אישור זכאות לתואר השני ותמונת דרכון.</p>	<p>13. איך נרשמים לדוקטוראט?</p>
<p>תקנון הלימודים של אוניברסיטת תל אביב קובע, שמשך הלימודים לתואר השלישי לא יעלה על 5 (חמש) שנים מיום ההרשמה לשלב א'. אם נרשמתם למעמד של " מועמד לתלמיד מחקר", פרק הזמן במעמד זה אינו נספר במניין השנים.</p>	<p>14. כמה זמן נמשכים לימודי הדוקטוראט?</p>
<p>לימודי הדוקטוראט מורכבים מהשלבים הבאים:</p> <p>[1] <u>שלב ההכשרה</u>, כאשר יש כבר לתלמיד מנחה. שלב זה מכונה "שלב א". בשלב זה על התלמיד לגבש את תוכנית המחקר, בתיאום עם המנחה, ולהגיש אותה לוועדה לתלמידי המחקר של בית הספר לא יאוחר מאשר שנה מיום הירשמו. הגשת התוכנית מותנית באישורו של המנחה ונעשית באמצעותו. התוכנית נשלחת לשני קוראים חיצוניים. לאחר אישורה, עובר התלמיד לשלב ב'.</p> <p>[2] <u>שלב עבודת המחקר</u>. שלב זה מכונה "שלב ב", והתלמיד עובר אליו רק לאחר שאושרה תוכנית המחקר שלו. את עבודת הדוקטוראט צריך להגיש לא יאוחר מתום ארבע שנים בשלב ב'. העבודה נבדקת על ידי שופטים חיצוניים.</p>	<p>15. מה הוא סדר הלימודים? מהו "שלב א" ומהו "שלב ב"?</p>
<p>להנחיות כלליות על כתיבת הצעת מחקר נא להקיש כאן.</p> <p>מובן, שאין תוכנית מחקר אחת דומה לחברתה, וחשוב ביותר להגיש למנחה במסגרת "שלב א" טיוטות אחדות של התוכנית לעיונו ולתיקונו.</p>	<p>16. איך כותבים הצעת מחקר?</p>
<p>המתודולוגיה של המחקר, אופיו ומטרותיו, נקבעים על ידי תלמיד המחקר בהנחית המנחה שלו בהתאם למקובל בשדה המחקר שבהקשרו נעשית העבודה ולגישתו של המנחה. אין לבית הספר או לוועדה היחידתית לתלמידי המחקר הנחיות מתודולוגיות לביצוע מחקרים. הועדה מטפלת רק בהליך בדיקת ההצעה לצורך אישורה, ולאחר מכן בהליך בדיקת עבודת המחקר עצמה. הבדיקה נעשית בעיקרה תוך הסתמכות על חוות הדעת של שופטים, שהם חוקרים בעלי סמכא במקצוע הרלבנטי. כמובן, הבדיקה לוקחת בחשבון גם את האספקטים המתודולוגיים של העבודה, וזאת, כאמור, בהתאם לאופיה ולמטרותיה של העבודה כפי שנוסחו על ידי תלמיד המחקר, ובהתאם למקובל</p>	<p>17. האם יש לבית הספר למדעי התרבות הנחיות לגבי שיטת המחקר?</p> <p>(כמותני/איכותני; ואם כמותני – מהו ההיקף הנדרש)? אני מבקש להיפגש עם ראש בית-הספר (יו"ר הועדה לתלמידי המחקר) כדי</p>

לקבל הנחיות בעניינים אלה.	בתחום עבודתו, ובאישור המנחה. לפיכך, גם השאלה אם המחקר צריך להיות איכותני או כמותני, ומה צריכים להיות הפרמטרים המחייבים של כל שיטה כזאת, צריכה להיקבע על ידי כותב המחקר בתיאום עם המנחה בהתאם לשיקולים אלה. אין אפוא מקום להתייעץ עם ראש בית הספר או עם יו"ר הועדה על העקרונות המתודולוגיים הספציפיים של עבודתך.
18. מי בודק את הצעת המחקר ומהו תהליך האישור של ההצעה?	לאחר שאישר המנחה את תוכנית המחקר (בחתירתו על טופס תוכנית המחקר), מוגשת התוכנית לבדיקה של ועדת תלמידי המחקר של בית הספר. הועדה מבקשת חוות דעת של שני מומחים בארץ ובעולם. בגלל העומס הרב המוטל על חברי סגל רבים, יש להביא בחשבון שקריאת תוכנית מחקר אפשרי שתתעכב חודשים אחדים. הועדה לתלמידי המחקר עושה ככל יכולתה למנוע עיכובים, ומשתדלת לקיים ישיבות לפחות אחת לחודש. במקרים שהקוראים מציעים תיקונים, תוחזר ההצעה לתלמיד לתיקונים. ההצעה המתוקנת תוגש שוב לאישור הקוראים. אם חוות הדעת מאשרות את ההצעה, היא תאושר על ידי הוועדה היחידתית לתלמידי המחקר ותועבר לוועדה האוניברסיטאית. רק לאחר אישורה של הוועדה האוניברסיטאית, תאושר התוכנית סופית, והתלמיד יעבור לשלב ב'.
19. מה קורה אם אין מאשרים את הצעת המחקר?	אם הועדה אינה יכולה לאשר את הצעת המחקר, היא נדחית לחלוטין, ואז מתבטל מעמדו של התלמיד כתלמיד מחקר, או שהיא מוחזרת לתלמיד ולמנחה לתיקונים ולהגשה מחדש. אם גם לאחר התיקונים אין אפשרות לאשרה, מתבטל מעמדו של התלמיד כתלמיד מחקר.
20. מה אורכה של עבודת הדוקטור?	הועדה היחידתית ממליצה שאורך העבודה לא יעלה על 250 עמודים.
21. האם ניתן לעבודה ציון?	"תקנון תלמידי המחקר" קובע (סעיף 88): "ברגיל לא ינתן לעבודת דוקטור ציון; ואולם במקרים של הצטיינות בלתי רגילה, ובהמלצה פה אחד של כלל השופטים, תוכל ועדה יחידתית להמליץ על מתן ציון "מעולה" לעבודת הדוקטור. [ה]המלצה כאמור טעונה אישור הוועדה הכלל-אוניברסיטאית. אם המנחה (או המנחים) נתנו לעבודה את הציון "מעולה" תשלח הוועדה היחידתית את העבודה לשיפוטם של לפחות שלושה שופטים נוספים (למנחה או המנחים) שלפחות שניים מהם יהיו ממוסדות אחרים להשכלה גבוהה. אם לא המליץ שופט בחוות דעתו על מתן ציון "מעולה" לעבודת הדוקטור, לא תפנה אליו ועדה יחידתית בנדון אפילו המליצו שאר השופטים להעניק לעבודה ציון כאמור."

פרטים על מסלול זה נא לקרוא במסמך "התקנון היחידתי למסלול הישיר לדוקטוראט בביה"ס למדעי התרבות". [נא להקיש כאן](#).

22. **שמעתי שיש מסלול ישיר לדוקטוראט, המאפשר להמשיך לתואר השלישי בדילוג על התואר השני. איך אוכל להתקבל למסלול זה?**

00019300
(by StatCounter)